

Uvod v socialno farmacijo in javno zdravje

---

doc. dr. Mitja Kos, mag. farm.

Katedra za socialno farmacijo

Univerza v Ljubljani- Fakulteta za farmacijo

E-pošta: mitja.kos@ffa.uni-lj.si

Splet: www.ffa.uni-lj.si

Socialna farmacija?

- Samfundsfarmaci, Det Farmaceutiske Fakultet, Kopenhagen
    - "Seksija za socialno farmacijo"

  - Katedra sociální a klinické farmacie, Farmaceutická fakulta Univerzity Karlovy v Hradci Králové
    - "Katedra za socialno in klinično farmacijo"

  - Disciplinegroep: Farmaco-epidemiologie en Farmacotherapie, Departement Farmaceutische Wetenschappen, Universitet Utrecht
    - "Disciplina: Farmakoepidemiologija in farmakoterapija"

  - Department of Pharmacy Practice, Purdue University, West Lafayette, Indiana
    - "Oddelek za farmacevtsko prakso"
    - Clinical pharmacy + Pharmacy administration
-

Socialna farmacija na FFA, 1997

- Farmakoepidemiologija
  - Raziskovanje strukture, procesov in izidov
  - Raziskovanje terapijskih izidov (Outcomes Research)
  - Farmakoekonomika
  - Klinična farmacija (*matično na Katedri za biofarmacijo in farmakokinetiko*)
  - Farmacevtska informatika
  - Legislatura
  - Etika
  - Farmacevtska komunikologija
  - Upravljanje v farmaciji
  - ...
-
- Kvantitativno + kvalitativno raziskovanje
-

Zdravje

- SZO, 1948
  - Zdravje ni samo odsotnost bolezni, temveč stanje popolnega fizičnega, mentalnega ter socialnega blagostanja.
-

Izzivi

- ❑ Povečevanje deleža starejše populacije
  - ❑ Napredek pri diagnosticiranju in terapiji bolezni
  - ❑ Povečanje zahtev regulatornih organov o učinkovitosti, varnosti in kakovosti zdravil in medicinskih pripomočkov
  - ❑ Višji življenjski standard, bolj odgovoren odnos do zdravja, večje zahteve po zdravstvenem varstvu
  - ❑ Rast izdatkov za zdravstvo
  - ❑ Omejitve "proračunov" za zdravstvo
-

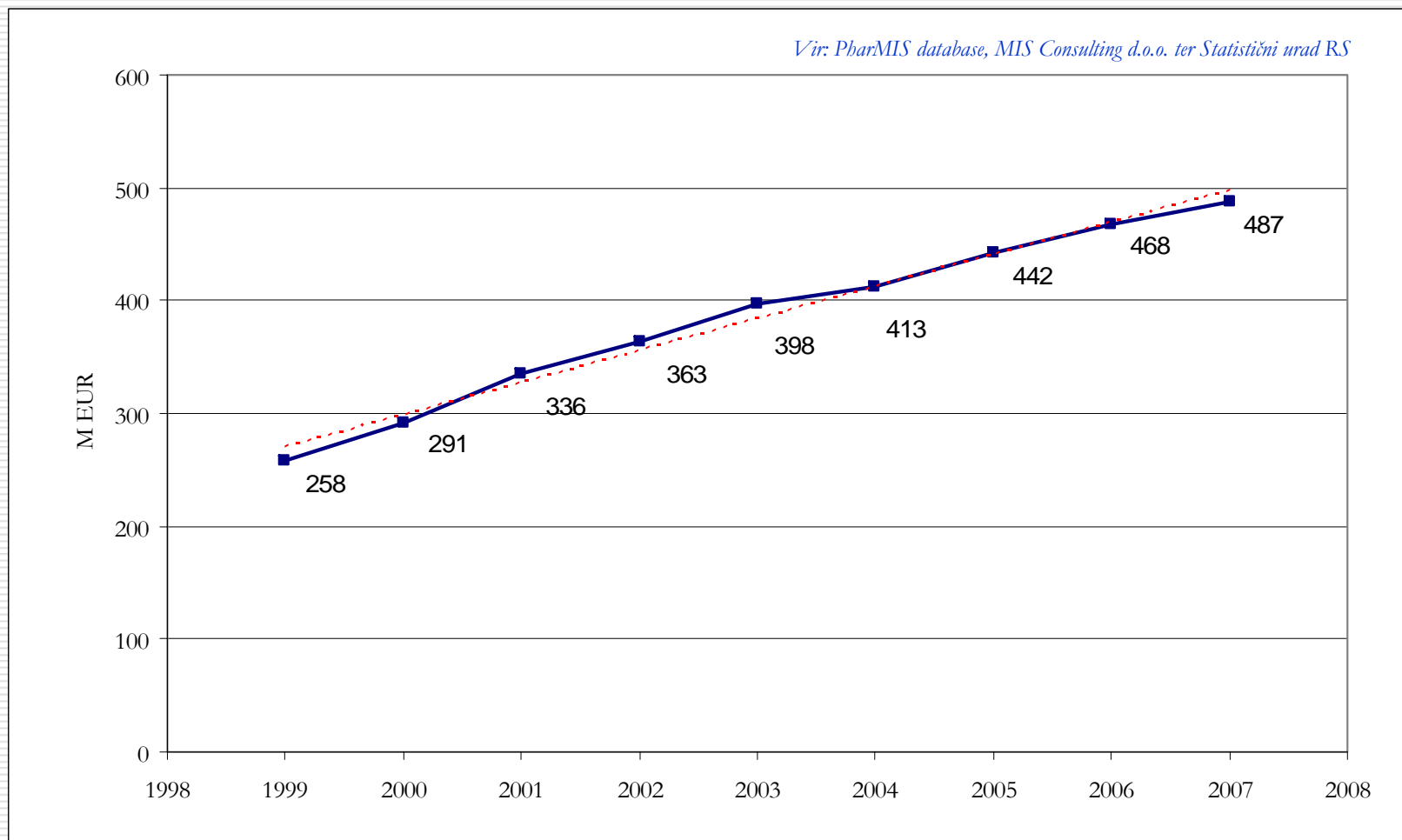
Zdravstveni sistem v Sloveniji

- Različica Bismarckovega modela
  - Začetki v Nemčiji, 1880s, Princ Otto von Bismarck
  - Sistem socialnega zavarovanja "Social insurance system"
  - Prispevki: :
    - Obvezno zdravstveno zavarovanje: prispevajo delavci in delodajalec
  - Avtonomna zdravstvena blagajna
  - Pogajanja med partnerji v zdravstvu: zavarovanci, izvajalci zdravstvenih storitev, ministrstvo ipd.
  - Države z različico tega sistema: Nemčija, Avstrija, Belgija, Francija, Luksemburg, Nizozemska, Slovenija.
-

Trg zdravil v Sloveniji

* Prodaja po veleprodajni ceni v milijonih evrov

•cca 30 M EUR vsako leto; 487 M EUR v letu 2007= ca 130 milijard SIT

Zdravila v praksi

HUBERT G. LEUFKENS AND JOHN URQUHART

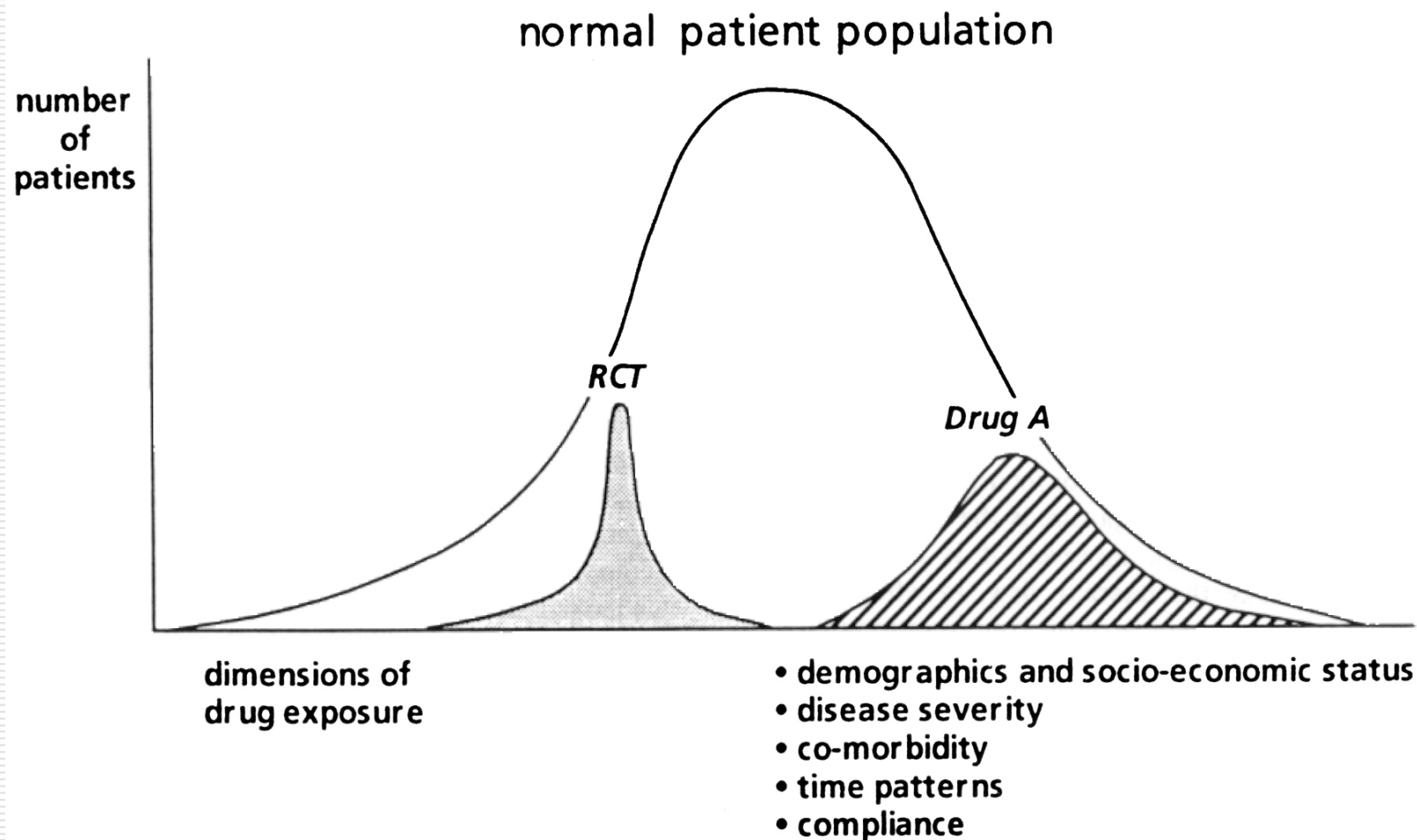

FIG. 1. Distribution of several dimensions in a normal patient population, in an RCT population, and in patients receiving Drug A.

Težave povezane z zdravili

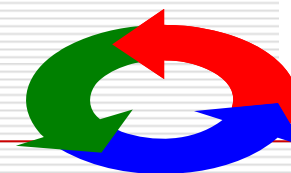
“Drug Related Problems”

- Nezdravljene indikacije
  - Neprava izbira zdravila
  - Premajhni odmerki zdravila
  - Preveliki odmerki zdravila
  - Neželeni učinki zdravil
  - Interakcije med zdravili
  - Uporaba zdravil brez indikacije
  - Nedelovanje zdravil
  - Z navodili neskladno jemanje zdravil
-

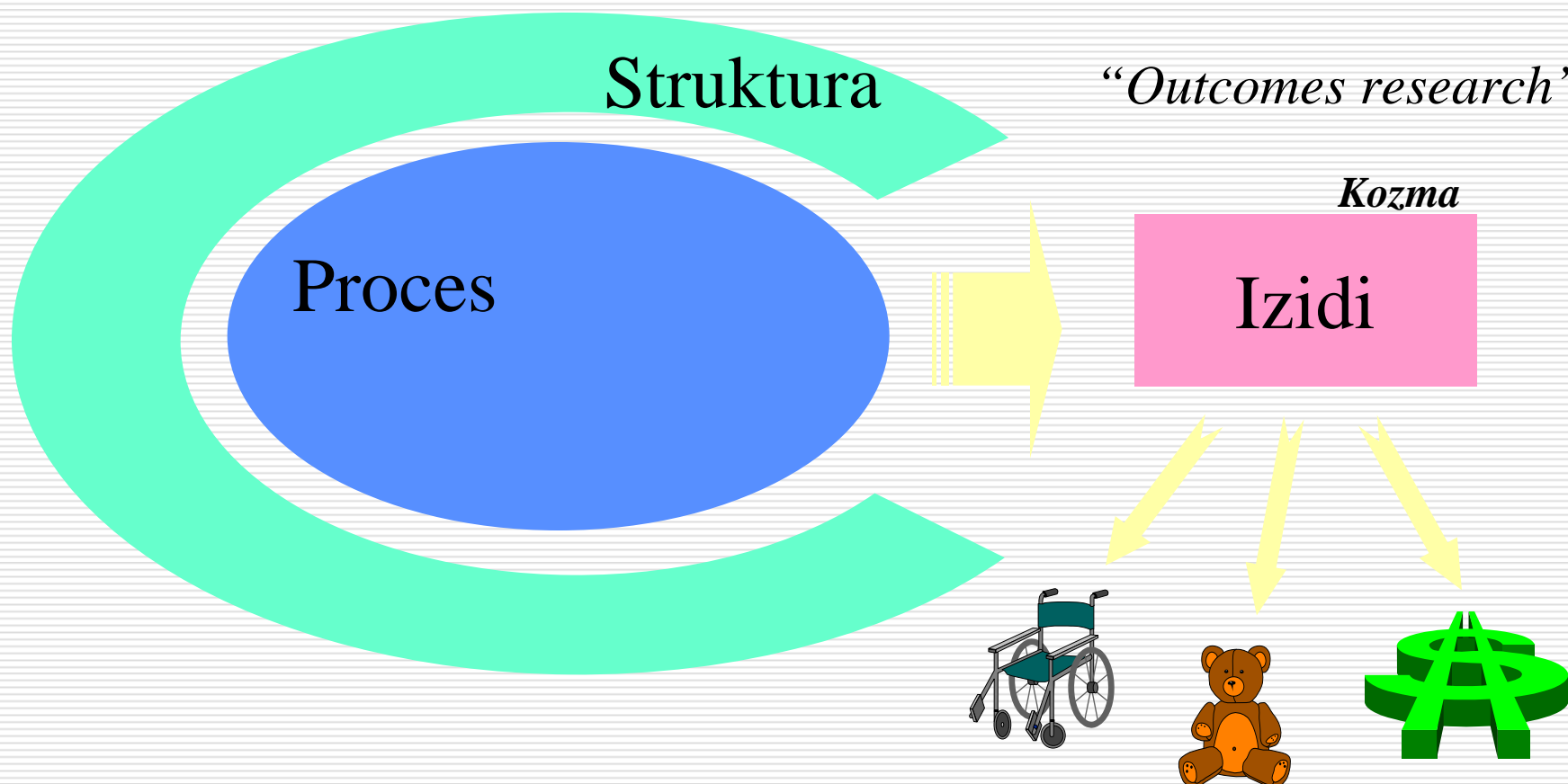

Aktivnosti farmacevta v zdravstvu

- Farmacevtska skrb:
  - Praksa v okviru katere farmacevt za posameznega pacienta na odgovoren način zagotavlja zdravljenje z zdravili, ki vodi k naprej definiranim terapijskim izidom.
- Klinična farmacija:
  - Klinična farmacija obsega aktivnosti in storitve farmacevta, ki vodijo k racionalni in optimalni uporabi zdravil in so komplementarne aktivnostim ostalih zdravstvenih delavcev.
- Osnovne aktivnosti:
  - Cilj: Pravo zdravilo v ustrezni obliki ob pravem času
    - Vključujoč: nabava kvalitetnih zdravil ter ustrezna izdaja itd.

Donabedianov model

Cilji predmeta Socialna farmacija:

- spoznati osnovne koncepte javnega zdravja in zdravstvene politike,
  - proučiti vpliv zdravil na posameznika kot člana sodobne družbe in na družbo kot celoto,
  - spoznati principe upravljanja zdravljenja z zdravili in
  - metode epidemiologije s farmakoepidemiologijo.
-

A. Javno zdravje

- Zdravje ter zdravstvena politika
  - Glavni zdravstveni problemi in ukrepi za njihovo reševanje
  - Sistem zdravstvenega varstva in organizacija zdravstvene dejavnosti v Sloveniji
  - Vrste zdravstvenih sistemov in sistem zdravstvenega zavarovanja v Sloveniji
  - Promocija zdravja
  - Etika v farmaciji
-

B. Zdravljenje z zdravili

- Preskrba in oskrba z zdravili:
    - proizvajalec, JAZMP, imetnik dovoljenja za promet z zdravilom, ZZSZ, veledrogerija, zdravstvena ustanova (zdravnik in predpisovanje zdravil), lekarna (farmacevt v lekarni in izdajanje zdravil), pacient.
  - Lekarniška dejavnost:
    - javne lekarne,
    - bolnišnične lekarne,
    - osnove klinične farmacije, bolnišnične farmacije in farmacevtske skrbi (razlika med posameznimi koncepti ter novi pristopi izvajanja lekarniške dejavnosti).
  - Pacient in zdravila:
    - Uporaba zdravil
    - Z uporabo zdravil povezane težave
-

C. Epidemiologija, farmakoepidemiologija in farmakovigilanca

- Osnove epidemiologije in farmakoepidemiologije:
    - kazalci zdravstvenega stanja,
    - tveganje, relativno tveganje, obeti, razmerje obetov,
    - vrste epidemioloških in farmakoepidemioloških raziskav,
    - vzročnost,
    - napake in pristranosti,
    - specifične metode v farmakoepidemiologiji,
    - viri podatkov za epidemiološke in farmakoepidemiološke raziskave.

  - Farmakovigilanca:
    - periodično poročilo o varnosti zdravila (PSUR),
    - sistem hitrega obveščanja (RAS),
    - EudraVigilance.
-

D. Terapijski izidi

- Klinični izidi:
    - primarna in sekundarna učinkovitost ter zmogljivost zdravila,
    - nadomestni kazalci,
    - dejavniki tveganja.
  - Humanistični izidi:
    - kakovost življenja,
    - zadovoljstvo z zdravstvenimi storitvami,
    - vsebinska, konstruktna in kriterijska veljavnost ter zanesljivost vprašalnikov.
  - Ekonomski izidi:
    - vrste stroškov:
      - neposredni: medicinski in nemedicinski,
      - posredni,
      - »neotipljivi«.
-

E. Vrednotenje intervencij v zdravstvu

- Vrednotenje intervencij v zdravstvu s poudarkom na vrednotenju intervencij klinične farmacije v lekarnah in bolnišnicah
-